

Отже як можемо простежити, система розпізнання облич допомогла поєднати інформацію, отриману з різних джерел, швидше та ефективніше ідентифікувати військових злочинців рф.

Технологія розпізнавання облич є потужним інструментом, який відкриває нові можливості в різних галузях. Збалансований підхід до розвитку технологій розпізнавання осіб, з урахуванням етичних стандартів і правової бази, дозволить створити безпечне й справедливе суспільство, де інновації слугуватимуть на благо кожного.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації щодо організації та проведення кримінального аналізу підрозділами Національної поліції 132 України, затверджені Головою Національної поліції України Клименком Ігорем 11 травня 2021 року (вих. ДДЗ від 26 травня 2021 року № 6516/01/33-2021)

2. Face Detection and Recognition: Theory and Practice (Wiley, 2016) – S. Z. Li

3. FaceNet: A Unified Embedding for Face Recognition and Clustering. – F. Schroff, D. Kalenichenko, J. Philbin, 2015

4. Наукова праця «Дослідження методів розпізнавання облич при використанні мобільних технологій», Левенець Т. В., Кравець І. О., 2016

5. Алгоритм розпізнавання обличчя людей на базі згорткової нейронної мережі // Міжвідомчий науково-технічний збірник «Адаптивні системи автоматичного управління», Вип. 1 (32), 2018, Тимошин Ю. А., Орленко С. П.

Макарова Олена Павлівна,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики
та судової експертології ННІ № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В КОМПЛЕКСНІЙ СУДОВО-ПСИХОЛОГО- ПСИХІАТРИЧНІЙ ЕКСПЕРТИЗІ

Вдосконалення методології кримінального аналізу в процесі проведення комплексної судово-психолого-психіатричної експертизи є важливим кроком для підвищення точності й ефективності судових розслідувань. Цей процес потребує врахування кількох ключових напрямків, серед яких:

удосконалення збору та обробки даних, інтеграція міждисциплінарних підходів, використання сучасних технологій та інструментів кримінального аналізу, міжнародний досвід і стандарти, підвищення кваліфікації експертів, аналіз поведінкових моделей та психічних станів.

Розглянемо їх більш детально. *Удосконалення збору та обробки даних*- створення ефективних механізмів збору даних про психічний стан обвинуваченого та його поведінкові особливості. Використання цифрових технологій, аналітичних платформ та баз даних дозволить знизити ризики втрати важливої інформації та покращити її точність. *Інтеграція міждисциплінарних підходів* – забезпечення тісної співпраці між криміналістами, психіатрами, психологами та іншими фахівцями, що беруть участь у комплексній експертизі. Об'єднання різних методів і підходів сприятиме більш комплексній і всебічній оцінці психічного стану обвинуваченого та його поведінки. *Використання сучасних технологій та інструментів кримінального аналізу*-сучасні інформаційні технології, такі як штучний інтелект та великі дані (Big Data), можуть допомогти виявляти складні закономірності у злочинній поведінці, а також оцінювати зв'язок між психічними розладами та протиправними діями. *Міжнародний досвід і стандарти* – запозичення кращих практик із країн Європейського Союзу та інших юрисдикцій, де існує розвинута практика кримінального аналізу та проведення судово-психіатричних експертиз, може сприяти вдосконаленню української методології. Це включає впровадження нових стандартів якості та навчання фахівців. *Підвищення кваліфікації експертів* – систематичне навчання та обмін досвідом між експертами з кримінального аналізу та судово-психіатричної експертизи є необхідним для забезпечення високого рівня професіоналізму й обізнаності про новітні методики. *Аналіз поведінкових моделей та психічних станів* – розвиток методик, що дозволяють глибше аналізувати поведінкові моделі осіб з психічними розладами, може допомогти в більш точному встановленні їх здатності до осмислених протиправних дій.

Загалом, шляхом вдосконалення методології кримінального аналізу в рамках судово-психолого-психіатричної експертизи включають впровадження новітніх технологій, інтеграцію міждисциплінарних підходів, розвиток міжнародної співпраці та підвищення кваліфікації фахівців. Це сприятиме більшій

точності експертиз, підвищенню рівня правосуддя та ефективності правоохоронної системи.

Аналіз кримінальних справ, що вимагають експертної оцінки психічного стану обвинуваченого, супроводжується низкою основних проблем: *Відсутність єдиних методичних стандартів*. Оцінка психічного стану обвинуваченого часто проводиться з використанням різних підходів та методів, що може призводити до неоднозначних висновків. *Відсутність уніфікованих стандартів для судово-психіатричної та психологічної експертизи ускладнює порівняння результатів та їх застосування в судовому процесі. Складність визначення психічного стану на момент вчинення злочину*. Однією з основних проблем є ретроспективна оцінка психічного стану обвинуваченого на момент вчинення злочину. Зміни у психічному стані між моментом вчинення правопорушення і часом проведення експертизи можуть ускладнити об'єктивний аналіз і вплинути на результати. *Недостатність інформації для аналізу*. У багатьох випадках експертам бракує повної або достовірної інформації про попередні психічні розлади обвинуваченого, медичні історії хвороби, умови життя чи інші важливі аспекти. Це може призвести до неповної оцінки його психічного стану та вплинути на точність експертного висновку. *Вплив суб'єктивного фактору*. Експертна оцінка психічного стану містить суб'єктивні елементи, оскільки кожен експерт може інтерпретувати ті самі симптоми або поведінкові прояви по-різному. Це може створювати суперечливі висновки щодо осудності або ступеня відповідальності обвинуваченого. *Зловживання з боку обвинувачених*. У деяких випадках обвинувачені можуть симулювати психічні розлади або маніпулювати своїм психічним станом, щоб уникнути відповідальності або отримати більш м'яке покарання. Виявлення симуляції потребує ретельного аналізу і додаткових спеціалізованих тестів, що не завжди проводиться належним чином. *Міждисциплінарні бар'єри*. Взаємодія між юристами, слідчими та судовими експертами часто ускладнена через відмінності в розумінні правових та медичних аспектів кримінальних справ. Це може призводити до неправильного формулювання питань до експертів або недооцінки важливих психіатричних факторів під час розслідування. *Незабезпеченість належними ресурсами*. Недостатність матеріальних і кадрових ресурсів для проведення повноцінної судово-психолого-психіатричної експертизи також є проблемою. У деяких випадках

експерти не мають доступу до сучасних інструментів або методик, що обмежує точність висновків. *Обмежена тривалість експертизи.* Час, відведений для проведення судово-психіатричної експертизи, часто є обмеженим, що не дозволяє здійснити ґрунтовний аналіз. Це може бути критичним, особливо у складних випадках, де психічний стан обвинуваченого потребує тривалого спостереження та комплексного підходу.

Розв'язання цих проблем вимагає вдосконалення методологічних підходів, тіснішої співпраці між експертами та правоохоронними органами, а також впровадження сучасних технологій і наукових досягнень у процес судових експертиз.

Кримінальний аналіз відіграє важливу роль в оптимізації процесу судово-психолого-психіатричної експертизи та виявленні причинно-наслідкових зв'язків між психічними розладами і протиправними діями. Його роль можна розглядати через кілька ключових аспектів: *Систематизація та структуроване представлення інформації.* Кримінальний аналіз дозволяє зібрати та систематизувати велику кількість різномірної інформації, що надходить від різних джерел – слідчих органів, медичних установ, свідків та інших учасників справи. Це допомагає експертам отримати чітку та повну картину подій, пов'язаних зі злочином, а також краще розуміти психологічний і психічний стан обвинуваченого. Така структуризація даних прискорює процес проведення експертизи та підвищує її точність. *Виявлення закономірностей у поведінці обвинуваченого.* Кримінальний аналіз дозволяє досліджувати не лише конкретні факти, але й їх контекст та поведінкові моделі обвинуваченого, які могли вплинути на вчинення злочину. Аналіз минулих дій, соціального середовища, психологічних особливостей та взаємодії з іншими людьми дає можливість експертам оцінити, чи могли певні психічні розлади стати каталізатором протиправної поведінки. *Встановлення причинно-наслідкових зв'язків.* Один із найважливіших аспектів кримінального аналізу – це виявлення та підтвердження причинно-наслідкових зв'язків між психічними розладами та злочинами. Наприклад, чи вплинули симптоми психічного захворювання (галюцинації, манія, депресія тощо) на сприйняття обвинуваченим реальності та його здатність розуміти наслідки своїх дій. Кримінальний аналіз допомагає з'ясувати, наскільки значущим був вплив психічних розладів на злочинну поведінку, що важливо для визначення ступеня відповідальності обвинуваченого. *Оцінка мотивів та емоційних*

факторів. Кримінальний аналіз також сприяє глибшому розумінню мотивів злочину. Це може допомогти експертам встановити, чи мав обвинувачений злочинні наміри або його дії були результатом імпульсивного пориву, спричиненого психічними розладами. Розуміння мотиваційних факторів є ключовим при визначенні осудності особи та її здатності контролювати свої дії. *Допомога у створенні прогнозів щодо подальшої поведінки.* Кримінальний аналіз також може використовуватися для прогнозування майбутньої поведінки обвинуваченого, що важливо при визначенні заходів впливу або реабілітації. Якщо виявлено, що певний психічний розлад є суттєвим фактором ризику для повторення протиправної поведінки, це може бути враховано при виборі заходів безпеки або лікування. *Інтеграція сучасних методів та технологій* Сучасні технології кримінального аналізу, включаючи системи обробки даних можуть значно оптимізувати процес судово-психіатричної експертизи. Вони дозволяють автоматично виявляти патерни в поведінці, пов'язані з психічними розладами, що раніше могли залишатися непоміченими, тим самим підвищуючи точність висновків. *Підтримка правосуддя через більш обґрунтовані експертні висновки*

Кримінальний аналіз дозволяє зробити експертні висновки більш обґрунтованими та аргументованими. Це особливо важливо для судів, які повинні ухвалювати рішення на основі комплексної інформації, що включає психологічний та психіатричний стан обвинуваченого. Чітке розуміння зв'язку між психічними розладами та злочином дозволяє суддям приймати більш справедливі рішення.

Таким чином, кримінальний аналіз не тільки оптимізує процес судово-психолого-психіатричної експертизи, але й значно сприяє встановленню причинно-наслідкових зв'язків між психічними розладами та злочинами, забезпечуючи більш обґрунтовані судові рішення та підвищуючи ефективність правосуддя.

Підводячи підсумки можемо визначити, що у процесі проведення комплексної судово-психолого-психіатричної експертизи виникає низка важливих проблем, серед яких відсутність уніфікованих методичних стандартів, складність ретроспективної оцінки психічного стану обвинуваченого та нестача інформації для повноцінного аналізу. Крім того, кримінальний аналіз відіграє ключову роль в оптимізації експертного процесу, систематизуючи інформацію, виявляючи

поведінкові закономірності та встановлюючи причинно-наслідкові зв'язки між психічними розладами та протиправними діями. Для підвищення ефективності експертизи необхідно вдосконалювати методологію кримінального аналізу, впроваджувати сучасні технології та підвищувати кваліфікацію фахівців. Ці заходи сприятимуть більш точним і обґрунтованим експертним висновкам, що допоможе правосуддю ухвалювати справедливі рішення.

Список використаних джерел

1. Гусєва В. О. Сучасні можливості психологічних експертиз під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених проти працівників правоохоронних органів. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2021. № 3 (95). С. 256–267. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.95.256-267>

2. Макарова О.П. Теоретико правові засади проведення судово психіатричної експертизи кримінальному провадженні. *Право і безпека .ХНУВС Науковий журнал* № 3(90) 2023. 244 с. С. 190–200. <https://doi.org/10.32631/pb.2023.3.16>

3. Kryvoruchko, L., Pylyp, V., Makarova, O. (2023). Peculiarities of the activity Ukrainian law enforcement agencies of in ensuring the rights and freedoms citizens in the conditions of the legal regime martial laws. *Amazonia Investiga*, 12(64).

Овсянюк Дмитро Іванович,
начальник аналітичного відділу (Центр
кримінальної аналітики) Національної
академії внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІ УКРАЇНИ

Розвиток кримінального аналізу в Україні є необхідним елементом боротьби зі зростаючою складністю злочинності, обумовленою соціально-політичними змінами та повномасштабною збройною агресією росії. Інтеграція інноваційних аналітичних технологій та методів дозволяє правоохоронним органам ефективніше аналізувати, прогнозувати та попереджувати злочини, що сприяє зміцненню громадської безпеки. Сьогодні кримінальний аналіз динамічно розвивається, відповідаючи на нові виклики через застосування передових аналітичних методів, які сприяють ефективнішому розслідуванню і